

Plan til en Ekspedition til den vestlige Del af Vatnajökull og tilgrænsende Egne i Centralisland.

Af

Niels Nielsen, Lektor, Dr. phil.

I Tilslutning til det Arbejde, der blev udført paa den dansk-islandske Ekspedition i 1924 (Geografisk Tidsskrift Marts 1925), hvis Formaal det var at undersøge den indtil da meget lidt kendte Del af det islandske Højland, som ligger Syd for Hofsjökull, har jeg nu udarbejdet en Plan til Undersøgelse af et andet Landomraade, som indtil nu er til Dels ukendt, og som i hvert Fald ikke har været Genstand for systematiske, videnskabelige Undersøgelser af geografisk og naturhistorisk Art. Medens Landet omkring Þjórsá er relativt vel kendt, fordi der langs med denne Elv gaar en ret ofte benyttet Rejserute tværs igennem Island, den saakaldte Sprengisandsvegur, er Landet Øst for kun i ringe Grad besøgt af de forskellige Videnskabsmænd, som har arbejdet i det islandske Højland. Thoroddsen, som i sin Tid besøgte Egnene ved Tungnaá, naaede nemlig ikke at trænge frem til Egnene mellem den store Sø Langisjór og det Nord for liggende isolerede Fjeldparti Tungnafellsjökull, og senere Forskere har vel besøgt Egnene ved nævnte Fjeld og kortlagt dettes Omrjds, men Landet imellem Jøkelelven Kaldakvisl og Vatnajökull var ganske ukendte, indtil Minister Fontenay i 1925 fra Oasen Illugaver gik frem til det Punkt af Vatnajökulls Vestrand, som markeres af Fjeldgruppen Kerlingar, og ved denne Lejlighed tilvejebragte vigtige Oplysninger om denne Rutes Topografi og viste, at det er muligt ad denne Vej at bestige Jøkelen. Ikke desto mindre er en stor Del af Fjeldomraadet endnu aldrig betraadt af Mennesker, og en mere indgaaende geografisk og geologisk Undersøgelse af det meget interessante Omraade er i Øjeblikket en af Islandsforskningens nærliggende Opgaver.

Det er min Hensigt i Midten af Juli med 3 Ledsagere at forsøge at trænge ind i disse Egne. Ekspeditionens Deltagere er: Den islandske Bonde Sturla Jónsson, stud. mag. Steinþor Sigurðsson, mag.

scient. Pálmi Hannesson og jeg selv. Vi medfører en Karavane paa 15—20 Heste, 3 Telte, Fjeldudrustning til Arbejdet i det vistnok ret bjergfulde Omraade foran Jöklen og Isudrustning til Rejser paa den vestlige Del af Vatnajökull. Arbejdets Fordeling er følgende: Sigurðsson skal forsøge at tilvejebringe en saa detailleret topografisk Optagelse af det paagældende Landskab, som Forholdene tillader, Hannesson og jeg skal udføre det geografiske, geologiske og naturhistoriske Arbejde og i Særdeleshed beskæftige os med disse Egnes vulkanologiske Forhold. For at gøre dette vil vi gaa frem paa følgende Maade. Vi opretter et Hovedkvarter ved Fiskivötn og foretager herfra Undersøgelser saa langt frem i Terrainet, som det er os muligt. Hovedvanskeligheden ved denne Lejlighed bliver utvivlsomt Græsmangelen, da de Oaser, der kan bruges som Udgangspunkt, nemlig Fiskivötn og Illugaver, ligger ret langt fra Jöklen, men vi havde her tænkt at bruge den samme Rejseteknik, som vi anvendte i 1924, nemlig at lægge en Station frem ved Hjælp af Heste og saa lade Hestene gaa tilbage til Oaserne. Efter en bestemt aftalt Tids Forløb skal saa Hestene komme frem igen og flytte Stationen. Paa denne Maade bliver det muligt at overvinde de Vanskeligheder, som de forskellige Terrainhindringer byder, og samtidig opnaar vi det at kunne opholde os i længere Tid i det ukendte Omraade, selvom det skulde vise sig at være fuldkommen Ørken. Hovedformaalet for Undersøgelserne er det at faa undersøgt Beliggenheden og Karakteren af de meget virksomme Vulkanfelter, som vides at ligge i denne Del af Landet, men som aldrig er set af Mennesker, og Interessen ved dette Foretagende er saa meget større, som vi her venter at finde vigtige Bidrag til Forstaaelsen af de vulkanske Fænomener paa Island under Istiden. Dersom den omtalte Basis ved Fiskivötn skulde vise sig for fjern, er det Hensigten at oprette en ny Standplads ved Illugaver, idet det har vist sig gennem en Iagttagelse af Erkes i 1924, at der Øst for Illugaver findes et meget brugeligt Vadested over Jøkelelven Kaldakvisl. Herfra og omtrent indtil Jöklen er det muligt at passere med Heste, saaledes som det fremgaar af Minister Fontenays Undersøgelser fra 1925, og til Undersøgelserne paa selve Jöklen vil det muligvis vise sig at være praktisk at anvende denne Rute. I Løbet af første Halvdel af September vil Arbejdet rimeligvis blive umuliggjort i disse højtliggende barske Egne af den begyndende Vinter, og vi vil paa dette Tilspunkt trække os tilbage til lavere liggende Egne og der fortsætte et Arbejde, som er paabegyndt i 1923 og 1924.

Ekspeditionen udrustes for Midler, der er bevilget af Carlsbergfondet og Dansk-Islandsk Forbundsfond.